

Charlotte Perkins Gilman

Femeile și economicul Tărâmul-Ei Tapetul Galben

Prefată de Amelia Precup

Postfață de Mihaela Mudure

Traducere: Amelia Preun

Rezumatul traducerei: Mihaela Muduroiu

Traducere: Amelia Precup Revizuirea traducerii: Mihaela Mudure

LIMES

2016

Charlotte Perkins Gilman și contestarea stereotipurilor de gen (Amelia Precup)	5
FEMEILE ȘI ECONOMICUL.....	14
Prolog	14
Prefață	16
TĂRÂMUL-EI	193
CAPITOLUL 1. O inițiativă obișnuită	193
CAPITOLUL 2. Avansuri nesăbuite	204
CAPITOLUL 3. Un prizonierat neobișnuit.....	215
CAPITOLUL 4. Aventura noastră	228
CAPITOLUL 5. O istorie nemaipomenită	239
CAPITOLUL 6. Comparațiile sunt odioase	251
CAPITOLUL 7. Modestia noastră crescândă.....	261
CAPITOLUL 8. Fetele de pe Tărâmul-Ei	272
CAPITOLUL 9. Relațiile noastre și relațiile lor	284
CAPITOLUL 10. Religia lor și mariajele noastre.....	296
CAPITOLUL 11. Dificultățile noastre	306
CAPITOLUL 12. Alungați	319
TAPETUL GALBEN	332
Charlotte Perkins Gilman: glose alternative (Mihaela Mudure)	349

Charlotte Perkins Gilman și contestarea stereotipurilor de gen

Charlotte Perkins Gilman (1860-1935), scriitoare americană cunoscută, mai ales, pentru povestirea „Tapetul galben” („The Yellow Wallpaper” – 1892), redată în majoritatea antologiielor în care autoarea este prezentă¹, aduce o contribuție semnificativă la primul val al mișcării de emancipare a femeii, atât prin texte teoretice, cât și prin beletristică. În screrile ei, Charlotte Perkins Gilman incorporează dezbatările ideologice ale epocii², iar contextul general al „feminismului Gilman” poate fi ușor revendicat de feminismul marxist care combină și asociază diferențele dintre clase și diferențele de gen, considerând capitalismul ca fiind inseparabil de societatea patriarhală. În accepțiunea feminist-marxistă, capitalismul nu e înțeles ca sursa oprimării femeii, ci ca rezultat al dezvoltării naturale a societății patriarhale. Diferențierea dintre clase devine, astfel, o consecință normală a diferențierii de gen, specifică orânduirii patriarhale, iar structurile sociale bazate pe oprimarea claselor sunt considerate ca fiind construite pe același sistem al subordonării indivizilor ce stă și la baza diferenței de gen³. Din perspectiva feminismului marxist, emanciparea femeilor poate avea loc doar prin acțiunea colectivă a acestora, aspect subliniat de autoare atât prin îndemnurile la solidaritate din „Femeile și economicul”, cât și prin construirea societății utopice din „Tărâmul-Ei”, dezvoltate pe baza efortului comun susținut al locuitoarelor acestui ținut. Emanciparea femeii este văzută ca o etapă normală în evoluția speciei și ca soluție salvatoare pentru toate neajunsurile societății patriarhale,

¹ „Tapetul galben” a fost redescoperit și scos de pe raftul uitării de critici în 1973. De atunci a atras numeroase cercetări, în special din domeniul studiilor de gen. Un studiu recomandat pentru cei interesați de aventura publicării inițiale și de receptarea povestirii – de la poveste cu stafii, la thriller gotic, până la studiu al politicii sexuale a mariajului – este Dock, Julie Bates et. al. ““But One Expects that”: Charlotte Perkins Gilman’s *The Yellow Wallpaper* and the Shifting Light of Scholarship”. *PMLA. Publications of the Modern Language Association of America* 111.1 (1996): 52-65.

² Ideile promovate de Charlotte Perkins Gilman au fost adeseori greșit înțelese, atât de contemporanii ei, cât și de ai noștri. Uneori, chiar gândurile exprimate de scriitoare alimentează acuzațiile de xenofobie și racism ce i-au fost aduse, dar, în cea mai mare parte, acestea se bazează pe o judecare reducționistă a scrierilor acesteia sau, și mai periculos, pe o interpretare ce ignoră contextul istoric și ideatic care le-a produs. Vezi *Charlotte Perkins Gilman and Her Contemporaries. Literary and Intellectual Contexts*, volum editat de Cynthia J. Davis și Denise D. Knight.

³ Vezi Madsen, Deborah L. – *Feminist Theory and Literary Practice*, London & Sterling, Virginia: Pluto Press, 2000.

iar primul pas în acest sens este dobândirea independenței economice de către femei, prin părăsirea sferei domestice imediate și valorizarea muncii lor în sfera publică.

Atât „Femeile și economicul” cât și „Tărâmul-Ei” invită citiri feminist marxiste sau evoluționiste și au atras atenția a numeroși cercetători care tratează aceste aspecte subliniind faptul că forța scrierilor semnate de Charlotte Perkins Gilman izvorăște din încercarea neobosită de demontare a unor stereotipuri legate de *femeia umană*⁴, stereotipuri construite tocmai pe baza situației acesteia de prizonierat parazitar, datorat între totul dependenței sale economice. Teza argumentată de Charlotte Perkins Gilman în „Femeile și economicul”, este foarte clară: datorită dependenței economice îndelungate a femeii, aceasta a fost nevoie să-și dezvolte caracterele sexuale secundare mult peste nivelul normal, întâlnit la toate celelalte specii de animale, tocmai pentru a se adapta cât mai bine mediului său economic imediat, bărbatul. În argumentarea sa, autoarea ajunge să dezbată o serie de aspecte derivate din teza principală, de la „efectele secundare” ale subjugării femeii (prostituția, sexualitatea exacerbată și atraktivitatea sexuală excesivă existentă la ființa umană, maternitatea ca factor de schimb economic, rata crescută a mortalității infantile, educația deficitară, decrepitudinea și caracterul nenatural al virtuților feminine etc.), până la sublinierea paradoxurilor capitalismului care „trivializează exact lucrul de care are cea mai mare nevoie, munca femeii”⁵ (Madsen, 66). Charlotte Perkins Gilman este una dintre primele autoare care subliniază importanța valorizării economice a muncii femeii⁶, insistând pe nedreptățile provocate de sistemul existent: „[...] oricare ar fi valoarea economică a muncii casnice a femeilor, ele nu o primesc direct. Femeile care muncesc cel mai mult, primesc cei mai puțini bani, iar femeile care au cei mai mulți bani, muncesc cel mai puțin. Munca lor nu e valorizată ca factor de schimb economic”⁷ („Femeile și economicul”).

Pornind de la teza susținută în „Femeile și economicul”, Charlotte Perkins Gilman identifică o serie de stereotipuri feminine, construite și dezvoltate tocmai pe baza dependenței economice a femeii și a

⁴ Termenul utilizat de autoare în *Women and Economics*.

⁵ În original: „capitalism trivialises what it most needs – female labour.”

⁶ Acest aspect este ilustrat exemplar în romanul *What Diantha Did*, în care personajul principal feminin transpune finanțier munca domestică pe care o prestează zilnic și îi prezintă tatălui său o situație cu datoria finanțieră pe care o are față de ea.

⁷ În original: „[...] whatever the economic value of the domestic industry of women is, they do not get it. The women who do the most work get the least money, and the women who have the most money do the least work. Their labor is neither given nor taken as a factor in economic exchange.”

supra-dezvoltării caracterelor ei sexuale secundare. Autoarea începe prin a deconstrui *eternul feminin*, trecându-l prin grila acestei dezvoltări anormale cu scopul de adaptare la mediul economic imediat, partenerul:

Feminitatea femeii – „eternul feminin” înseamnă doar eternul sexual – e mult mai evidentă în raport cu umanitatea ei, decât e feminitatea altor animale în raport cu rasa canină, felină sau ecvina. „O mâna feminină” sau „un picior feminin” se pot distinge oriunde. Dar n-am auzit niciodată de „o gheără feminină” sau „o copită feminină”. Mâna e un organ de apucare, piciorul e un organ de locomotie: ele nu sunt caractere sexuale secundare.⁸

Autoarea deconspiră astfel artificialitatea și inconsistența conotațiilor conventional pozitive asociate *eternului feminin*, subliniind efectul lor de distorsionare a normalității biologice. Etichetarea femeilor ca *sexul slab*, deși pertinentă dacă e să privim lucrurile prin prisma realităților evoluției speciei umane, cade în aceeași sferă a anormalului, dacă e raportată la realitatea biologică de ansamblu: „Statura mică și slăbiciunea femeii sunt caractere sexuale. Le-am dezvoltat la un asemenea nivel, încât femeile sunt cunoscute ca «sexul slab». La nicio altă specie evoluată nu se întâlnește o diferență atât de bătătoare la ochi între mascul și femelă⁹. Femela umană, în sine, nu e nici slabă, nici neajutorată, iar grația și fragilitatea excesivă, asociate feminității și cultivate de societate de-a lungul a mii de ani, nu sunt altceva decât niște construcțe ce contravin naturii umane, fără a aduce vreun beneficiu real speciei, ci contribuind, mai degrabă, la deteriorarea acesteia:

Femeile active, libere, puternice, țărăncile zdravene ce lucrează câmpul, sălbaticele ce cără greutăți, nu sunt mame mai rele datorită vigorii lor umane. Dar civilizata noastră „grație feminină” ce pare, dintr-odată, mai puțin grațioasă când e definită ca o expresie a sexualității în exces, nu ne face mame mai bune, ci dimpotrivă.¹⁰

⁸ În original: „Woman's femininity – and 'he eternal feminine' means simply the eternal sexual – is more apparent in proportion to her humanity than the femininity of other animals in proportion to their caninity or felinity or equinity. 'A feminine hand' or 'a feminine foot' is distinguishable anywhere. We do not hear of 'a feminine paw' or 'a feminine hoof.' A hand is an organ of prehension, a foot an organ of locomotion: they are not secondary sexual characteristics.”

⁹ În original: „The comparative smallness and feebleness of woman is a sex-distinction. We have carried it to such an excess that women are commonly known as 'the weaker sex.'”

¹⁰ În original: „Strong, free, active women, the sturdy, field-working peasant, the burden-bearing savage, are no less good mothers for their human strength. But our civilized 'feminine delicacy' which appears somewhat less delicate when recognized as an expression of sexuality in excess, –makes us no better mothers, but worse.”

Charlotte Perkins Gilman merge și mai departe și analizează reprezentările imaginii feminine, aşa cum apare ea în expresii din vorbirea curentă, dar și într-un *Îndreptar de proverbe al tuturor națiilor*. Constatările ei se aliniază direcției generale argumentate aici și întăresc ideea de *fals pozitiv* asociat cu atributele sau cu aşa-zisele virtuți feminine.

Prin demersul său de deconstruire a stereotipurilor și etichetelor socio-culturale asociate femeilor, autoarea subliniază dificultatea definirii identității femeii prin să intre constructele sociale, care îi încorsetează comportamentul și îi dictează preferințele încă din momentul nașterii, și imperativul biologic, natural, ce vine în directă opoziție cu acestea.

După cum menționam mai sus, evoluția deviantă a speciei umane datorită dependenței economice a femeii și supra-dezvoltării caracterelor ei sexuale secundare a dus la consolidarea unei societăți patriarhale plină de erori, morbidități și neajunsuri, care pot fi corectate, în accepțiunea scriitoarei, doar prin emanciparea femeii, prin dobândirea independenței economice de către aceasta. Deși soluția explicită este evadarea femeii din spațiul domestic imediat, faptul că Charlotte Perkins Gilman elaborează atât de atent pe marginea reprezentării femeii în gândirea colectivă, analizând atât stereotipuri, cât și clișee verbale asociate imaginii acesteia, denotă imperativul implicit al unei schimbări de mentalitate care să însoțească transformările sociale și economice.

Jocul de identificare și deconstruire a stereotipurilor de gen continuă în „Tărâmul-Ei”, într-un registru degajat și ironic. De fapt, „Tărâmul-Ei” poate fi citită ca o prelucrare ficțională fidelă a aspectelor teoretizate în „Femeile și economicul” și o încununare utopică a tuturor soluțiilor pe care scriitoarea le propune pentru neajunsurile socio-economice ale societății androcentrice, identificate în eseu „Tărâmul-Ei” prezintă o comunitate utopică ginocentrică, construită ca alternativă la toate neajunsurile și limitările societății androcentrice, aşa cum au fost ele analizate în „Femeile și economicul”. Firul narativ descrie experiențele a trei aventurieri care caută și găsesc un ținut locuit numai de femei partenogenetice. Această *terra incognita* oferă scriitoarei prilejul de a redefini societatea și structurile acesteia în termeni exclusiv feminini. În absența oricăror coerciții patriarhale, locuitoarele acestui tărâm au reușit să clădească o civilizație impresionantă, bazându-se exclusiv pe forțele proprii și pe un tip de colaborare interesată doar de binele comun. „Tărâmul-Ei” este o reconfigurare feminină a paradisului, o utopie feminist-socialistă prin excelență, folosită de autoare ca pretext pentru a-și „materializa” alternativele de schimbare socială și progres uman, propuse în „Femeile și economicul”. Aproape fiecare dialog și fiecare reflecție din text au ca miză deconstruirea normelor patriarhale și contestarea stereotipurilor de

gen. Ilustrativ în acest sens este dialogul celor trei aventurieri din „Tărâmul-Ei”, de dinainte de a ajunge pe tărâmul femeilor,

- Probabil că se ceartă între ele toată ziulica, insistă Terry. Femeile se ceartă tot timpul. Nu trebuie să ne-așteptăm la cine știe ce ordine și organizare.
- Te-nșeli amarnic, i-a spus Jeff. Va fi ca o mănăstire de femei conduse de o maică stareță: o comunitate de măicuțe, pașnică și armonioasă.
[...]
- Călugărițe, într-adevăr! Măicuțele tale din această comunitate pașnică ar trebui să fie celibatare toate, Jeff, și sub jurăminte de obedieneță. Acestea nu sunt doar femei, ci și mame, iar unde găsești mame, nu prea găsești măicuțe.
- Nu, dom’le, se ceartă, spuse Terry hotărât. N-are rost să ne-așteptăm la cine știe ce invenții și progrese; vom da peste o societate teribil de primitiv.¹¹

precum și așteptările lor legate de acest tărâm feminin:

Jeff avea un suflet sensibil. Bănuiesc că el credea că acel ținut, dacă exista, era tot numai o inflorescență, plin de roze și de bebeluși, de canari și de broderii și altele asemenea.

Iar Terry, în adâncul sufletului, visa la un fel de stațiune de vară idilică: doar Fete și Fete și Fete și că el va fi... ei bine, Terry avea succes la femei chiar și atunci când erau și alți bărbați prin preajmă, aşa că nu-i de mirare că avea vise, care de care mai plăcute, legat de ce-ar putea să se-ntâmple.¹²

Evident că niciunul dintre stereotipurile feminine pe care autoarea le-a introdus în așteptările celor trei (femeia certăreață, femeia iubăreață, femeia învăluitoră de aură rozosină, fragilă, grăioasă, care, fără bărbat, e fie călugărită, fie ahtiată să găsească unul, dar nu poate fi altfel decât primitivă) nu-și va găsi echivalentul în acest tărâm femeiesc. Autoarea alege să populeze acest tărâm

¹¹ În original: „‘They would fight among themselves’, Terry insisted. ‘Women always do. We mustn’t look to find any sort of order and organization.’”

‘You’re dead wrong’, Jeff told him. ‘It will be like a nunnery under an abbess – a peaceful, harmonious sisterhood.’”

[...]

‘Nuns, indeed! Your peaceful sisterhoods were all celibate, Jeff, and under vows of obedience. These are just women, and mothers, and where there’s motherhood you don’t find sisterhood – not much.’

‘No, sir—they’ll scrap,’ agreed Terry. ‘Also we mustn’t look for inventions and progress; it’ll be awfully primitive.’”

¹² În original: „Jeff was a tender soul. I think he thought that country – if there was one – was just blossoming with roses and babies and canaries and tidies, and all that sort of thing. And Terry, in his secret heart, had visions of a sort of sublimated summer resort – just Girls and Girls and Girls – and that he was going to be – well, Terry was popular among women even when there were other men around, and it’s not to be wondered at that he had pleasant dreams of what might happen.”

cu *femeia nouă*, femeia care a evoluat liber, fără constrângerile societății patriarhale, subliniind, din nou, faptul că toate impulsurile și predispozițiile comportamentului feminin ce ajung să fie blamate social se datorează exclusiv oprișului și subjugării ei:

În viața mea n-am văzut femei ca acestea. Poate că pescăreșele și precupelele au la fel de multă forță, dar ele sunt neciopte și greoai. Acestea erau atletice: ușoare și puternice. Profesoare de colegiu, învățătoare, scriitoare, am văzut multe femei de o inteligență similară, dar, de cele mai multe ori, asociată cu o nervozitate nefirească, în timp ce acestea erau calme ca niște călugări tibetani și de o inteligență incontestabilă.¹³

Dincolo de aceste prime impresii, povestea se construiește pe o confruntare continuă între lumi, fiecare etapă constituindu-se ca un spațiu al opoziției și ca prilej de provocare a logicii și organizării societății androcentrice și de deconstruire ironică a stereotipurilor negative sau fals-pozitive asociate cu femeile și feminitatea. Desconsiderarea și deconstruirea stereotipurilor de gen duce la transcederea convenționalității rolurilor sexuale care are, în vizionarea autoarei, un efect pozitiv asupra evoluției și progresului speciei umane și care ar putea fi chiar o soluție salvatoare pentru o societate ajunsă într-un moment de criză datorită distincțiilor de gen. Fragilitatea constructelor sociale și a falselor distincții de gen este puternic reliefată în „Tărâmul-Ei”, chiar mai vizibilă decât în „Femeile și economicul”, atât datorită faptului că aici avem de-a face cu o confruntare directă a lumilor, dar și pentru că putem urmări conștiința personajului principal care parcurge un traseu revelator de-a lungul întregii povestiri și care funcționează ca mediator între cele două lumi.

În „Tapetul galben”, povestire cu puternice accente autobiografice, militantismul și didacticismul se ascund în estetic. Textul se citește ca jurnalul unei femei care se afundă treptat într-un tip de afecțiune psihică pe care critica o asociază, cel mai adesea, cu neurastenia și, mai nou, cu depresia postpartum¹⁴. Captivitatea într-un dormitor de la etajul unei case izolate, simbolică pentru prizonieratul femeii în închisoarea patriarhală, ferecată cu prerogativele

¹³ În original: „Never, anywhere before, had I seen women of precisely this quality. Fishwives and market women might show similar strength, but it was coarse and heavy. These were merely athletic – light and powerful. College professors, teachers, writers – many women showed similar intelligence but often wore a strained nervous look, while these were as calm as cows, for all their evident intellect.”

¹⁴ Textul a fost folosit în domeniul medical, ca metodă de explicare a depresiei postpartum. Vezi „Helping Medical Students Understand Postpartum Psychosis Through the Prism of The Yellow Wallpaper by Charlotte Perkins Gilman” de Tucker, Phebe et. al. *Academic Psychiatry*, 28:3, Fall 2004, 247-250.

masculine ale contractului marital, împinge spre paroxism simptomele acestei forme de vulnerabilitate psihică și mentală, transformând realitatea imediată a personajului central într-o lume halucinant-înspăimântătoare, prin să intre efectul chinitor-eliberator al hărției galbene de pe perete și efectul eliberator-ostenitor al hărției pentru așternut gânduri și anxietăți.

Situatia femeii este explorată aici pornind de la contextul imediat al mediului familial. Femeia apare în dublă ipostază, de soție și de mamă, dar, spre deosebire de celelalte două texte discutate mai sus, „Tapetul galben” propune o abordare complet diferită a femininității, prin prisma componentelor sale maternale și conjugale. Dacă „Femeile și economicul” și „Tărâmul-Ei” propun, în modul cel mai direct, rețete de bune practici în creșterea copilului și militează vehement pentru parteneriat conjugal și egalitarism, „Tapetul galben” explorează vulnerabilitatea feminină. Figura mamei exemplare și a soției ideale este înlocuită cu femeia „avariată”, ale cărei puteri creative și creative sunt strivite prin subminarea continuă a capacitatii sale intelectuale. Totuși, imposibilitatea naratoarei din „Tapetul galben” de a se ocupa de propriul copil validează propunerile de asistență specializată în creșterea copiilor, aşa cum sunt ele exprimate în „Femeile și economicul” și „Tărâmul-Ei.” Un alt centru de convergență al celor trei texte îl reprezintă problema contractului marital, iar „Tapetul galben” susține pleoapă pentru egalitate conjugală indirect, printr-o formă de exploatare extremă a punctelor nevralgice ale relației de subordonare.

Sabotarea prejudecătilor de gen, în special legate de capacitatea intelectuală și creativitatea femeii, se face aici indirect, printr-o strategie ce îmbină acceptarea docilă cu exagerarea prin repetare. John știe întotdeauna mai bine, pentru că e medic și e rațional, iar tratarea cu aer de superioritate a „gâscuștei norocoase” este „ceva normal într-o căsnicie.” Repetarea în crescendo a acestei idei nu face altceva decât să îi pună validitatea sub semnul întrebării, ca, în final, să o anihileze, printr-un gest extrem. Victorie sau înfrângere? Să citim finalul povestirii ca o înfrângere a femeii care, strivită sub povara dominației patriarhale, e condamnată să se târâie, fără noimă, frecându-se de marginile spațiului permis ei, limitat de ziduri, gratii și frânghie? Sau ca pe o izbândă prin refuzarea tuturor coercițiilor, la un nivel ce transcede planul realității imediate?¹⁵ Rezolvarea acestei dileme interpretative rămâne, până la urmă, în sarcina fiecărui cititor, dar chiar și simpla ridicare a

¹⁵ Vezi, în acest sens, Elaine R. Hedges, „Out at Last? *The Yellow Wallpaper* after Two Decades of Feminist Criticism” în *The Captive Imagination: A Casebook on „The Yellow Wallpaper.”* New York: Feminist, 1992, 319-333, Bak, John S. “Escaping the Jaundiced Eye: Foucauldian Panopticism in Charlotte Perkins Gilman’s *The Yellow Wallpaper*” *Studies in Short Fiction* 31.1 (1994): 39-44

acestei probleme reprezintă o victorie în ceea ce privește problematizarea pertinenței ierarhiei de gen.¹⁶

Amelia Precup

Referințe:

- Gilman, Charlotte Perkins *Herland*, The Project Gutenberg eBook, Posting Date: June 25, 2008 [EBook #32] Release Date: May 10, 1992
- Xxx, “The Yellow Wallpaper” The Project Gutenberg eBook, Posting Date: November 25, 2008 [EBook #1952] Release Date: November, 1999
- Xxx, *Women and Economics*, New York: Dover Publications, 1998
- *
- Bak, John S. “Escaping the Jaundiced Eye: Foucauldian Panopticism in Charlotte Perkins Gilman's *The Yellow Wallpaper*.” *Studies in Short Fiction* 31.1 (1994): 39-44. ProQuest Central. Web. 5 July 2015.
- Chang, Li-Wen. “Economics, Evolution, and Feminism in Charlotte Perkins Gilman's Utopian Fiction”, *Women's Studies*, 39.4 (June 2010), 319-348. ProQuest Web. 4 February 2012
- Davis, Cynthia J. “Love and Economics: Charlotte Perkins Gilman on ‘The Woman Question.’”, *ATQ*; 19.4 (Dec 2005), 243-258. ProQuest Web. 7 February 2012
- Davis, Cynthia J, and Denise D. Knight. *Charlotte Perkins Gilman and Her Contemporaries. Literary and Intellectual Contexts*. Tuscaloosa: The University of Alabama Press, 2004
- Dock, Julie Bates et. al. ““But One Expects that”: Charlotte Perkins Gilman's *The Yellow Wallpaper* and the Shifting Light of Scholarship.” *PMLA Publications of the Modern Language Association of America* 111.1 (1996): 52-65. ProQuest. Web. 5 July 2013
- Eagly, Alice H. & Antonio Mladinic. “Gender Stereotypes and Attitudes Toward Women and Men”, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 15.4 (Dec. 1989), 543-558. Web. 7 February 2012
- Hedges, Elaine R. “‘Out at Last?’ The Yellow Wallpaper after Two Decades of Feminist Criticism” in *The Captive Imagination: A Casebook on “The Yellow Wallpaper”* Catherine Golden (ed.), New York: Feminist, 1922, 319-333

¹⁶ O victorie notabilă și imediată a acestui text constă în faptul că, după publicare, Charlotte Perkins Gilman i-a trimis o copie doctorului S. Weir Mitchell, determinându-l astfel pe acesta să își schimbe modalitatea de abordare a tratamentului neurasteniei la femei prin repaos la pat. Incapacitatea femeilor de a face față solicitărilor intelectuale, datorată presupusei lor inferiorități mentale, era considerată una dintre cauzele principale ale afecțiunilor psihice.

- Lefkowitz Horowitz, Helen. *Wild Unrest. Charlotte Perkins Gilman and the Making of "The Yellow Wallpaper"*. Oxford: Oxford University Press, 2010

Madsen, Deborah L. *Feminist Theory and Literary Practice*, London & Sterling, Virginia: Pluto Press, 2000

Martin, Diana. „Charlotte Perkins Gilman and *The Yellow Wallpaper*.“ *The American Journal of Psychiatry* 164.5 (2007): 736. ProQuest. Web. 5 July 2013

Tucker, Phebe et. al. „Helping Medical Students Understand Postpartum Psychosis Through the Prism of *The Yellow Wallpaper* by Charlotte Perkins Gilman“ *Academic Psychiatry*, 28.3, (Fall 2004): 247-250. ProQuest. Web. 5 July 2015

FEMEILE ȘI ECONOMICUL

*Un studiu al relațiilor economice dintre bărbați și femei
ca factor al evoluției sociale*

Prolog¹⁷

*La începutul vremii, prin păduri primare umblând,
'Nainte ca susfletul nopții preistorice lumină s-ofere,
Omul două părți egale era: tovarăși cutezând,
Sălbatici și liberi în năcugetată plăcere.*

*'Nainte ca susfletul să se fi născut sau conștiința-ncet s-apără,
'Nainte ca susfletul să se fi născut sau bărbatul și femeia să fie,
'Nainte de-a fi găsit Copacul Cunoașterii aşadară,
'Nainte să știe că simte, să știe că știe,*

*Spuse Durerii, „Îs înțeleapt acu – și te cunosc deja,
Nu voi mai suferi, puterea-nțelepciuinea să domine!”
Apoi Plăcerii, „Puternic sunt și îți voi arăta
Voința omului te-apucă și te ține!”*

*Hrană avu pentru plăcere, vin pentru veselie.
Și femeia? Ah, femeia! Coroană a plăcerii șoapte,
A lui era, – știa! Puternic în nebunie,
În zorii répezi de după preistorica noapte.*

*A lui pe veci! Glorie gingășă și dulce ea va fi!
Oh, dar el o va iubi! Iar ea doar pe él îl va iubi! decide;
El va munci, va face totul pentru ea, o va feri, –
Nicicând ea nu-l va părăsi pân-ochii s-or închide.*

¹⁷ Versuri traduse de Ioana Sasu-Bolba.

*Strâns a legat-o să nu-l poată lăsa vreodată;
Deși încă slab, el a ținut-o să nu poată zbura;
Flacăra pasiunii vie-a ținut-o toată,
Prin tot ce marea și cerul și-uscatul ne pot da.*

*Dar, vai, lunga călătorie! prin vremi încete, lașe,
Pe care-mpreună au trudit-o orbi, șchiopătând de zor:
Carte puternică cu mii de pagini rușinoase,
De la a pădurilor libertate pân-astăzi, la-nchisori!*

*Hrana pentru plăcere, cu boli l-a chinuit!
Vinul pentru veselie la crimă l-a purtat!
Și femeia? O va avea când vrea, pân-la sfârșit –
N-a mai văzut-o ca-n vremuri de-altădată niciodat'!*

*Dusă-i tovarășa zilei când viața mai Tânără era,
Ea ce liniștește, odihnește, ajută, salvează-mprejur.
El o caută-n van c-o foame ce făr-de sfârșit se vrea;
Singur sub tiranii lui, peste ai lui sclavi la fel singur!*

*Truditor, aplecat sub chiar greutatea a ceea ce-ai făcut!
Tu ce trist și singur ești, dar singur în van!
Ce-ai încercat Plăcerea s-o cucurești, dar n-ai putut,
Aflând că Plăcere-i doar alt nume dat Durerii tamán –*

*Natura te-a refăcut, iertând tot ce-ai făcut rău!
Domnul n-a uitat, deși omul mereu o face!
Sufletul-femeie se ridică în ciuda păcatului tău –
Elibereaz-o acum, încrede-te-n ea! Ei totuși, de tine-i place!*

*S-o iubești? Ea te va iubi cum libertatea doar o știe!
S-o iubești? Te va iubi atât cât va fi Dragosteal!
De inima femeiei nu te teme! Amară n-o să fie!
Anii durerii ei au învățat-o cum este a ierta!*